

alambor com a mot antiquat equivalent de «contraparet». ¹ És, doncs, una espècie d'aljuba o paret inclinada en forma d'escarpa, que reforça, per sota, la paret de la bassa. Des d'ací es passa a les altres accs. recollides per *AlcM*, totes de fonts recents, sobretot mallorquines (manca en els *DFgra.* i *DAmen.*, fora d'Escrig, 1851 «escarpa»): 'inclinació o convexitat donada a una paret, a parts del carro, al cos humà'. En fi, partint de la idea de 'convexitat', aplicada sens dubte a les carns, s'arriba sens dubte a la idea d'ufanor del cos d'una persona, i després a la dels vegetals, que registra en el Baix Empordà, i que podem exemplificar en Joaquim Ruyra, el qual sens dubte la coneixia de la Costa Brava o d'allí mateix: «i veuen que arriben / uns regis cavalls; / els munten les fades --- / oh fresca *alambor* / de galtes gemades / i llavis en flor!» (*El País del Pler*, O. C., p. 966b).

En castellà, on apareix des de 1583, *alambor* no sembla haver tingut altra acc. que la d'escarpa o superfície inclinada d'un mur', 'cara d'una pedra o d'una peça de fusta, desviada lleument de la direcció perpendicular'; encara que el *DAut.* i el de Terreros, en donin altres sentits ben diferents, es basaren en un malentès, car no disposaven d'altra base que un pasatge de Lope de Vega, que contenia evidentment la segona de les accs. citades, aplicada a les peces del fustam lateral d'una màquina de guerra «que sus escarpas y *alambores* forma» (*Jerus. Conq.* xvi, v. 67). ² També en portuguès *alambôr* (ja usat per Mendes Pinto, mj. S. xvi) significa igualment 'escarpa'. No existint els significats falsos (del *DAut.* i Terr.), queden sense base les etimologies de Baist, Eguílaz i Dozy, que s'hi fundaven, i que també topaven amb obstacles fonètics.

Resta només l'etimologia del *DACEsp.*: àr. *ʿubr* ³ 'marge o ribera de riu', també 'costat d'una vall'. Encara que no tinguem proves gaire directes i clares de l'ús del mot en hispanoàrab, es tracta d'una arrel vira que no tinguem proves gaire directes i clares de l'ús del mot en hispanoàrab, es tracta d'una arrel vivaç i productiva de l'àrab general (*ʿbr* idea general de 'travessar un paratge', 'passar a l'altra banda d'un límit, obstacle', etc.), que tingué un amplíssim desplegament i restà productiva en tots temps. ³ Des de *ʿubr* es passa a *ʿobúr*: tant pot ser un antic plural com una pronúncia popular del mateix mot en singular (cf. l'evolució paral·lela en el mot *RACÓ* < *rukún* < *rukūn*). ⁴ De tota manera des d'aquest *al-ʿobúr* passem a una forma romànica **alabor* que és ja quasi el resultat fonètic que ens caldria, per poc que actués la influència d'algun mot parònim. Des de la idea de 'marge inclinat' es passaria sense dificultat a l'escarpa, etc.

Quant a l'etimologia d'*alambor* nom del citrus, Eguílaz volgué relacionar el mot amb un àr. *ḥanbûl*, però Steiger (*RLiR* xix, 233-9) mostra que aquest designa plantes sense cap relació amb la nostra ('Prosopis spicigera L.' i 'Anagyris foetida L.'). i proposa una etimologia ben atenedible: l'àr. *ḥamiḍ* i *ḥummâd* són adjectius, sinònims, en el sentit de 'àcid, agre', i al costat d'aquest hi havia una variant *ḥammâd*: totes

dues variants s'aplicaren substantivades com a nom de l'agrella; pel que fa a *ḥamiḍ* (en variants de pronúncia locals) designa un «citron acide de petit format», a Rabat (S. xvi) i a Fès (en aquella població en bereber), i *RMa.* l'usa d'altra banda per designar una magrana àcida. Per altra banda no solament *ḥummâd* s'ha aplicat com a adjectiu a la taronja, com ho veiem pel Tâg al-ʿArûs i altres fonts, sinó que en Ibn-Iyâs († 1524) i en un altre autor també egipci, *ḥammâd* o *ḥummâd* semblen referir-se precisament a l'alambor.

El canvi de *â* en *o*, estant compresa aquesta vocal entre l'emfàtica *d* i la labial *m*, i més, donada tota l'estructura del mot, és natural, car és evident que s'hi havia de pronunciar la *â* com una *â* fortament velar o més aviat *ô*; no és rar que *-â* passés a *-r*, i de tota manera que es torni *-l* és ben normal, i la dissimilació la canviava en *-r*; el pas de *mm* a *mb* (que sembla repetir-se en la forma *ḥambaz* 'agrella', usada a Aràbia) és una diferenciació, comparable al fenomen de *bb* > *nb*: aquest, freqüent en àrab. Per damunt de tot, la conclusió més acceptable i de fiar, és que entre *ala(m)bor* 'escarpa' i *alammor* 'citrus', tan semblants, hi hagué combinació en les terres hispàniques; aquell rebé d'aquest la *m* i aquest acceptà la *b* d'aquella, cap a les quals ja podia existir alguna propensió en un i altre cas. Es poden veure encara alguns detalls i algunes precisions en el DCEC iv, 908a60-b37; i, 76a49-b39.

DERIV.: *Alamborar* 'fer alambor a una obra' [doc. de 1391]; *alambonat* mall. De i: *alamborer* [1851, Escrig], *alamboner* (DAg.).

¹ De Belv. copien aquest *alambor* Lab. 1839 i el *Dicc. Fabra* tots tres s'oblidaren de registrar, en l'ordre alfabètic corresponent, el mot *contraparet*, que sens dubte usen en el sentit que les *Constitucions de Catalunya* donen a *alambor*. — ² Des d'ací, a Múrcia la forma amb metàtesi, *arambol*, va passar a «abertura para dar salida a las aguas sucias»: igual que el sinònim *atarjea* passà del revestiment de la canonada a la canonada mateixa. — ³ Veg. Lane (vol. vi), 1938a; Dozy, *Suppl.* ii, 91; *RMa.*, 140a, 613: «transfretare», «transfretare (terram)», en present *naʿbur*. Ja *ʿubr* en el Djauharî (1007) i el Saganî († 860) i, amb vocalització *ʿabr* o *ʿibr*, en tots els altres diccs. clàssics. «The bank or side of a river» en els mateixos i en el Zamaḥsarî, «of a valley» en aquest i en el Firuzabadî. Al capdavant deriven també d'aquesta arrel el sentit de *ʿubûr* «entree», en Boqtor, i potser a base de la idea de 'llindar que hom trepitja', el de *ʿubâr* «pavimentum» en el glossari hispanoàrab de Leyden. — ⁴ No em consta quin tipus de plural s'usava en aquest mot en hispanoàrab, i és possible que en aquest fos *ʿubûr*, segons les possibilitats admeses per Wright (*Ar. Gramm.* ed. 1933, i, 205C). No se sap en quin sentit registra *RMa* *ʿubûr* al costat del verb *naʿbur*, potser com a complement plural en el sentit de 'travessar els marges d'un riu' (o potser 'travessar el llindar?'). La forma *ʿubur* la cita també Lane en